

mana, s'adona de ---», PCoromines, *El Perfecte Dandi*, p. 25. Val a dir que la construcció més estesa en romànic amb valor semblant també ha existit sempre en català, amb força menys emfàtica i expressant un futur també molt pròxim si bé un poc menys immediat: «com lo portaven al loch on lo havien a escapçar --- hun paralítich cridà --- e ell respòs — Lo Senyor per qui yo vayg a morir, te don sanitat en virtut del seu nom», St. Vicent F., *Sermons* II, 207.7. — ¹¹ També algun cop han existit aquests manlleus, que es poden reconèixer llavors per un matís pintoresc. En el vell ús de la Garrotxa i d'altres bandes, un caminar garbós: «vaig seguir-la d'ull, fins que els arbres del bosc me la prengueren, admirat de la gràcia del seu *andar*»; fins per la curiosa terminació es veu en «temps ha que et veyà venir, y tu diràs si t'he fet may cara fosca; si no m'haguessin plagut els teus *andandis*, prou t'hauria esquivat», MVayreda (*La Punyalada*, VII, p. 129; x, p. 171). — ¹² Lewent, *Ann. du M.* II, 292, assegura que Cerverí de Girona usa *anda* per *anar*, però no es comprova la cita que en dóna. Veg., però, nota a 35/36.31 de la nostra ed. Rayn. II, 79b, dóna un cas de *sobrandès*, impf. de Subj. de *sobr-andar*; més seguit *sobrandon* «die Oberhand gewinnen» en Daudè de Pradas, comprovat per les rimes amb *demandon* i *espandon*, en PSW VII, 690. — ¹³ *Andadò* «mirador de madeira, una especie de *solana* o *carasol*», construïdo en lo alto de las casas y orientados al Mediodía», Benasc, foto en Ferraz, *ARib.*, 22. *L'andador de la sènia* tort., Moreira, *Folkl. Tort.*, 274. Un *andaor* és el mateix que un *arrastraor*, semblant a «ceres» (cast. *aceras*): quan eren de pedretes en deien *rastellets*: Llombai, 1962. — ¹⁴ Inferior i dependent del notari d'una confraria: «han feta elecció de la cita confraria, d'escrivà, del discret M. Pelegrí, notari, salari de 15 lliures; e --- han elegit per *andador* de aquella R. Barceló, ab salari de dotze lliures», doc. mall. de 1577, *BSAL* VIII, 89a. «Plaça del Rey --- caseta --- avuy l'habita 'l guardador del Museu Arqueològic y *andador* de l'Acadèmia de Bones Lletres; desde sa construcció fins a l'any 1835 ---», BCEC, 1907, 184. — ¹⁵ En relació amb *andoiar*: «*endear*: vagar, vaguer, vagari; *endead* ---» en el *Dicc. Menorquí-Cast.-Fr.-Ll.* de Febrer i Cardona (princ. S. XIX), que deu estar per **andaïar*, cf. *anaia* (ANDANA) i *andeguera* i *andes* supra; també hi ha *andegar* i, amb propagació de la nasal *andengar*, que ja usava (amb mala grafia de les vocals), JVVivó (1715-80): «còrps, tindreu mal *endanger*, qui sou bõns de carn pudenta; / perque açò és gent diligenta / --- / com es corp arribarà, / ells la tindran dins es ventre» (Camps Merc., *Folkl. Men.* I, 222); Moll ho definia 'començar a caminar' (cf. *BDLC* xiv, 163). — ¹⁶ «Ou esta música, / funesta Mònica / qu'ab sa mandúrria / En Nofre et fa: / d'exa s'andúrria, / cés tanta ràbia, / acab sa fúria, / que prou n'hi ha» en l'humorista G. Roca i Seguí, c. 1790, *JMBover, BiEscrBal.* II, 273.26.1.

PAPenya, *AlcM.*

Anarcat, V. *enarcat* (ARC) *Anarquia*, *anàrquic*, *anarquisme*, *anarquista*, V. *monarquia*

⁵ *Anàs*, els qui no sabem tant com el Sr. Guiter només hem dit (*EstTopCat.* I, 223, 146; M-Lübke, *BDC* XIII, 8) que és un nom pre-romà, no que sigui «basc» o «cèltic».

Anasarca, V. *ana-*

¹⁰ ANASCOT, 'roba de llana' emprada per als vestits de certes pageses [«fandillas de pisana i gipó d'*anascot* y rebosillo», Fr. de P. Capella, com a vestit d'una pagesa mallorquina, *Una dona com no n'hi ha gaires*, «La Renaixensa», fulltò, 1900, p. 784; mutilat a Menorca com a «*ascot*, *roba*: anascote, serge d'*ascot*, flamineum textum pertenu», Febrer-Cardona] del fr. ant. *anascot*, per al qual veg. *DCEC* I, 199.

²⁰ *Anasísmic*, *anastomosi*, *anastomosar-se*, *anàstrofe*, *anatema*, *anatematitzar*, V. *ana-* *Anàtids*, V. *ànc* *Anatomia*, *anatòmic*, *anatrèptic*, *anatripsia*, *anàtrop*, V. *ana-*

³⁰ ANC, ant., 'mai', partícula d'origen desconegut, comuna al català antic amb totes les llengües romàniques del Centre, del Nord i d'Orient, que en unes significa el mateix i en les altres vol dir 'àdhuc, encara'; probablement d'origen pre-romà però potser indoeuropeu; tenint en compte l'it. *anche* que té aquest darrer sentit i el compost *anc-ara* (cat. *ENCARA*, fr. *encore*, it. *ancora*) potser el seu valor primitiu seria 'fins ara (no), fins ara mai', i podria resultar d'un cpt. format amb el -*κῆ* generalitzador indoeuropeu i una partícula AN que ha deixat descendència en les principals famílies indoeuropees, amb significats com 'altrament, qui sap, potser'; aquest ANQUE, en les llengües més pròximes a la nostra, degué ressentir-se, en el seu significat, de la influència del ll. UNQUAM 'mai, algun cop'. □ 1.ª doc.: orígens (*Homilies d'Organyà*, etc.).

⁴⁰ «Enaxí trobam que El dejunà XL dies e XL nuytz, que *anc* no beg ne mengà, e enaprés sí ag fam» (5v2); en molts docs. dels primers temps com: «no vizí *anc* que eretges feens vertuds» en doc. de Gósol de l'any 1250 (PPujol, *Docs. Vg. Urg.*, 15.30, passim allí). En Llull i en la *Cròn.* de Jaume I: «que can nós casam ab la reyna dona Lienor, sa tia, que *anch* no-ns deren terra ne haver ab ella» (368), on veiem el matís, també molt freqüent llavors, pel qual esdevé quasi l'equivalent d'una mera negació emfàtica i generalitzadora, sense idea precisament temporal. Això ens demostra vivament la identificació del mot amb l'it. *anche* i anàlegs, car és també un ús ben corrent des dels trobadors més antics i clàssics: «puicis met l'escut a son cap, / e *anc* per bruida ni per gap / ni per neguna re qu'ausis, / non laisset que no s'adormís», *Jaufré*, v. 3180, «mercés es perduda, per ver, / —et ieu non o saubí *anc* mai— / quar cil qui plus en degra aver, / no-n à ges, et on la querrai?», Ventadorn (*Quan vey la lauzeta*, v. 42), «cavallier, datz-mi cos-